

מתורתו של צדיק אביר ועקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת הש"ת שגלגל מכל ספריו הק'

פרשת בא תשפ"ג

שום אשה באסור בין יהודית בין מצרית, ושלא עשו לעברים להמתם. והנה, שלש מצוות אלה עקרום דם, שהנה הנדה היא דם, והבא על שום אשה באסור סתמא לגבי דידה נדה היא, הרי דם גם כן, והשוּפך דם הרי דם, הרי שלשה מיני דם שמרו ישראל שלא עברו על שום אחד מהם. והקדוש ברוך הוא ישתבח שמו אל אמונה ואין עול, צדיק בדינו, משיב לאיש כפעלו, וכנגד שלשה מיני דמים אלה ששמרו ישראל צוה להם לתן הדם בשלשה מקומות, להראות למחבלים ולהודיעם שבדין הוא מציל את ישראל, על ששמרו שלשה מיני דמים:

נאמר שלש פעמים 'דם' כנגד שלש מצוות אלו

והנה גם כן לא תמצא בצווי הקדוש ברוך הוא למשה, לא הזכיר לו הדם רק שלש פעמים. וכן נמי כשבא ואמר לישראל, לא הזכיר להם הדם רק שלש פעמים, להורות דבזכות שמירת שלשה מיני דמים זכו ונצולו ונעשו להם כל אותם הנסים. והכל נרמז בפסוקים עצמם, הפסוק הראשון כתוב בו ילקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף על הבתים אשר יאכלו אותו בהם, כאן רמז על ששמרו עצמם ולא בא שום אחד על אשת חברו ולא על שום גויה, והווי ש'אמר על הבתים אשר יאכלו אותו בהם, הבית זו אשה, ודהיננו, הם לא נתנו עיניהם כי אם בגשותיהם, והווי על הבתים אשר יאכלו אותו בהם, דהיננו נשיהם דוקא, ודבר הכתוב בלשון נקיה, כמו 'כי אם הלחם אשר הוא אוכל' (בראשית לט ו). השני כתוב בו (שמות יב ג) 'והיה הדם לכם לאת' כנגד דם נדה, לפי שנגדה היא אות בין ימי טמאה לימי טהרה, וכשם ששמרו אות נדה, כך הדם יהיה להם לאות וינצלו. השלישי (שם) 'וראייתו את הדם ופסחתו עלכם, זה כנגד שלא נרמו לשפך דם עברים, לפיכך אמר להם, כשם שחמלתם על העברים ולא נרמתם להם להרג, כך אני וראייתו את הדם ופסחתו עלכם ולא יהיה בכם נגף למשחית' (שם). נמצא, שמירת שלשה מיני דמים אלה הם העקר לגאלת ישראל, ולפיכך נרשם הדם שלש פעמים:

(פיתוחי חותם פרשת בא)

הקב"ה משרה שכינתו על הצדיקים

אפשר לומר, דבזמן החרבן דאין בית המקדש קים, מכרח דהקדוש ברוך הוא משרה שכינתו על הצדיקים שבדור השואה מועטת, לא כמו של בית המקדש, דלא שיק שישאר העולם חרב ושמים בלי השראת שכינה, באמת גלוי כל דהו לא כמו בית המקדש, ומכל שכן שאינו מגיע להשראת אבות העולם. והקדוש ברוך הוא אין רצונו שישאר העולם בלי גלוי שכינה, דיותר ממה שהעגל רוצה לינוק פרה רוצה להיניק, ולכן אף כשתחרב בית המקדש עדין הקדוש ברוך הוא מתנחם על גלוי השכינה דלא פסיק בשביל הצדיקים שישארו, ולהכי אף כשתחרב בית המקדש לא כתיב כי אם 'פלאים' הרי, מאחר דעדין הצדיקים קיימים דבהם מתגלית השכינה, אבל כשמסתלקים הצדיקים לא נשאר גלוי השכינה, ואז כתיב שלשה פלאים. והנה זה הענין שיקר אפלו בחרבן בית המקדש בעצמו, דעל חרבן בית המקדש כתיב שני פלאים, ועל מיתת הצדיקים שמתו בשעת החרבן כתיב שלשה פלאים:

תשובה וכפרה בראש חודש

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה (שמות יב ב). 'הוא לכם לחדשי ראשי תבות אותיות 'הלל', לרמז דצריך הלל בראש חודש:

עוד, 'החדש הזה' סופי תבות 'כפרה' בגימטריא, לרמז דראש חודש נתקן לכפרה, לפיכך צריך לשוב בתשובה בראש חודש כדי שתהיה לו כפרה: (פיתוחי חותם פרשת בא)

לשוב אל ה' בלב נשבר

זבחי אלקים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה (תהלים נא ט). ומסים דוד המלך עליו השלום ואומר, דשבירת הרוח הטמא הזה הוא במה שיהיה שפל רוח ומכנע, ולבו שבור באנחות על העונות שעברו עליו, והווי שמסים לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה, דהיננו כשישוב האדם בלב נשבר ונדכה בתשובה פראוי, אז 'אלקים לא תבזה', שאתה מסייעו לשוב הרוח הטמא שנתלבש בו, והווי 'אלקים לא תבזה'. ועל זה הדבר של שבירת הלב אמר דוד המלך עליו השלום (שם קט כב) 'ולבי חלל בקרב', דהיננו עשיתי לבי מת בקרבי ממש, ועל ידי זה נשבר רוח הטמאה וחלף הלך לו. ומשום הכי בשרו הנביא עליו השלום ואמר לו 'גם ה' העביר חטאתך לא תמות' (שמואל ב' יב ג), 'חטאתך' היא הרוח שנתלבשה בו, 'העביר חטאתך' סופי תבות גימטריא 'הרוח' עם הכולל: (שערי תשובה, אות כד)

בביאור השם 'פסח'

וככה תאכלו אותו וגו' (שמות יב יא). הנה 'בחפז' חסר עם הכולל גימטריא 'פסח', לרמז דשם 'פסח' נקרא על שם שהיה הקדוש ברוך הוא מדלג ופוסח ממקום למקום להרג בכורי מצרים ולהציל בכורי ישראל, ולפי טעם זה צוה הקדוש ברוך הוא לאכל את הפסח בחפזון שהוא דלוג ומיהרות, כשם שעשה הקדוש ברוך הוא כך יעשו הם. ולפיכך 'בחפז' גימטריא 'פסח', לומר דסבת החפזון הוא מסבת הפסח, כשם שהיה הקדוש ברוך הוא בדלוג ובמהירות, כך הם יעשו:

(פיתוחי חותם פרשת בא)

בזכות שלש מצוות שענינם דם נגאלו ממצרים

ילקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף על הבתים אשר יאכלו אותו בהם (שמות יב ז). אפשר לרמז הטעם למה צוה הקדוש ברוך הוא שיתנו הדם בשלשה מקומות, שתי המזוזות והמשקוף, והיה די במקום אחד. ואפשר, דהנה איתא בזהר הקדוש (ח"ב ג) דשלש מצוות ששמרו ישראל הם שעמדו להם לקצר הקץ ולהפריע מהמצריים, והם: שמירת נדה, ושלא בא שום אחד על

באותו עולם מוסיפים חכמה ובינה, ומשיגים מה שאינם יכולים להשיג בעולם בחיים, אם כן הקפידה היא על הדור שגרמו להם להסתלק קדם זמנם, ואבדה מן הדור טובתם:

(דודש טוב, דודש א' לנפטרים)

דברי הצדיקים נאמרים ברוח הקודש

ברוך המקום, שנתן תורה לעמו ישראל (הגדש"פ). אפסוד דלזה פון דוד המלך עליו השלום באמרו (תהלים קיא ז-ח) מעשי ידיו אמת ומשפט נאמנים כל פקודיו, סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר. הנה בנקרא (כתובות ה.) אמרו על פסוק (שם ט ב) 'מעשה ידיו מגיד תרקייע, דמעשה ידיו הם הצדיקים. והכי קאמר 'מעשה ידיו הם הצדיקים, מה שעושים ומחדשים בתורה אמת ומשפט, כך הוא האמת דדבריהם נאמרו מפי הגבורה. והראיה דנאמנים כל פקודיו, שהרי צוה והזהירו בתורה (דברים יז יא) 'לא תסור מן (הדברים) אשר יגידו לך, וכיון דהכי הוא, בודאי כל דבריהם רוח ה' דבר בם ומלתו על לשונם, וכל דבריהם דברי ה' ואין בהם נפתל ועקש. ועל דבריהם אמר אחר זה 'סמוכים לעד לעולם, כלומר אף שתראה דבריהם תמוהים, חקר ודרש בהם, וסוף שתמצאם דיש להם סמך גדול, משום דכלם 'עשויים באמת וישר'.

אמיתות דברי חכמים מורה על אמיתות

דרשת ד' בני

ולזה אמר כאן ברוך המקום, שנתן תורה לעמו ישראל לפרשה באמת, וברוך הוא, שמופיע בם רוח קדשו ולהעמידם על האמת. ואתה הקורא או השומע, לא יפל לך ספק בדבריהם חס ושלום כי הכל אמת, רק תן דעתך לחקר ולדרש ותמצא הדבר על מתכנתו. כמו שאתה רואה בעיניך זו שדרשו בארבעה בני שיהא תמיהא גדולה, וכשתחקר בה תמצא הכל אמת וישר:

(בגדי השרד)

קושי מיתת צדיקים על סילוקם קודם זמנם

אי נמי, אפסוד לומר דטעם שהגדיל מיתת הצדיקים על חרבן בית המקדש, הוא על הצדיקים שמתים קדם זמנם בעון הדור, זה הדבר קשה לפני הקדוש ברוך הוא יותר, דהדור גרם להם להסתלק קדם זמנם, משום דכל זמן שהם חיים הם מחזירים בני אדם למוטב ומורים להם דרך טובה וישרה, ועוד, זכותם מגנה על הדור, וכשמתלקים נשארו העם כצאן בלי רועה וכלי מגן. וכך היה ענין בית המקדש היה מכפר ומגן, והיו ישראל יראים לחטא שלא יחרב, וסוף סוף בית המקדש לא נחרב כי אם בזמנו, ואף על גב שהקדים להם הקדוש ברוך הוא שתי שנים לזמן שקבע להם לחרבנו, זאת הקדימה לטובת ישראל היתה כמו שפרש רש"י ז"ל גבי 'ונשנתם בארץ' (דברים ד טו). נמצא בית המקדש והצדיקים שוים, וכשבית המקדש חרב בזמנו והצדיקים מסתלקים קדם זמנם, בזה קשה הדבר לפני הקדוש ברוך הוא יותר מחרבן בית המקדש:

סילוק הצדיק אבידה לדורם ולא להם

זה מפני רעת העם שישארו כסומא בארבה, אבל הצדיק המסתלק לא ארע לו פלוג, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (מגילה טו): צדיק אבד לדורו אבד, משל למרגלית שאבדה לבעלה, כל מקום שהיא מרגלית שמה, לא אבדה אלא לבעלה. וזהו שמתמיה בעל המאמר וכל כך למה, כנחת מפני מה הקדוש ברוך הוא קשה לפניו סילוק הצדיקים, הרי הם הולכים למנוחות עולם להשתעשע עמו יתברך, ואם כן אמאי קפיד הקדוש ברוך הוא כל כך בסילוקם. והי כמשיב 'אבדה חכמת חכמי ובינת נבניו תסתתר, כלומר אין הקפידה על הצדיק שהוא דומיא דמרגליות, והקפידה היא על הדור שנאבדה מהם חכמתו ובינתו. וזהו שדקדק הכתוב ואמר 'אבדה חכמת חכמי ובינת נבניו תסתתר, דהיה לו לומר 'אבדו חכמי ונבניו יסתתרו, אלא ודאי החכמים והנבונים בעצמם לא שיך בהם אבדה וסתירה, אבדה

לרגל הילולת סידנא בנא סאלי זיע"א

והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך וגו' (יג, טז).

ועדותי זו מלפני ארבעים וארבע שנה (=בשנת תשכ"ז), כאשר האדמו"ר בבא סאלי בא לטבריא ונתן לי את תפיליו, ולימדני להניחן ביחד, והראני דברי מו"ז אביר יעקב הגר"י אביחצירא בספר מחשוף הלבן פרשת בשלח, להניחן יחד והוסיף להראותני דבריו בסוף ספר יגל יעקב בלשון ערבית, שבו מפרש דברי מדרש פליאה אין מניחין תפילין אלא בשבת, שהכוונה היא בשב"ת ר"ת ברבנו שלמה (תפילין דרש"י) ברבנו תם, ושוב הגענו להנחת תפילין של ראש ואמר לי אמנם כך אנתנו נוהגים דהיינו להניח הקציצה של ר"ת על המעברתא של רש"י, אבל לי אמר אתה תניחן כך סמוכים זה ליד זה כמון החיד"א, וכך אמרו לי לימים גם מו"ר הגר"מ וואעקנין זצ"ל ומו"ר הגר"ט חדאד זצ"ל ונהרא נהרא ופשטיה.

(קובץ אור ישראל - מכון מצמיח ישועה - גליון ד' עמ' כב)

חידה שבועית: מה מביא רבינו מהו"ל על פסוק (תהלים יט ב) 'מעשה ידיו מגיד תרקייע' מה דרשו

מפסוק זה? (נא לכתוב תשובה קצרה ומתומצתת).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב, כמו כן נא לציין כתובת מדויקת וטלפון

למייל: 0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבור אביר יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחרית

מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

פרשת וילך:

ה' אברהם מנחם דנציג'ר מבני ברק.

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מו"ר האביר יעקב זי"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחרית מתיבתא בהוצאת "עוז והדר".

